

***Holcocranum saturejae* (Kolenati, 1845) (Heteroptera: Artheneidae) – nowy dla fauny Polski gatunek pluskwiaka różnoskrzydłego**

GRZEGORZ LEWEK^{1,5*} , GRZEGORZ GIERLASIŃSKI² , DARIUSZ RUTKOWSKI³, MAREK KOZŁOWSKI⁴,
MARCIN KADEJ^{1,6}

¹ Uniwersytet Wrocławski, Wydział Nauk Biologicznych, Zakład Biologii, Ewolucji i Ochrony Bezkręgowców,
ul. Przybyszewskiego 65, 51-148 Wrocław; ² Zbiory Przyrodnicze, Wydział Biologii, Uniwersytet Adama Mickiewicza
w Poznaniu, ul. Uniwersytetu Poznańskiego 6, 61-614 Poznań, e-mail: ggierlas@gmail.com;

³ ul. Energetyczna 7A/c13, 55-011 Siechnice, e-mail: rutek.d78@gmail.com; ⁴ Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego
w Warszawie, Zakład Entomologii Stosowanej, ul. Nowoursynowska 166, 02-787 Warszawa, e-mail:
kozłowski@alpha.sggw.waw.pl; ⁵ e-mail: 321705@uwr.edu.pl; ⁶ e-mail: marcin.kadej@uwr.edu.pl

*autor do korespondencji (corresponding author)

Abstract. [*Holcocranum saturejae* (Kolenati, 1845) Heteroptera: Artheneidae] – a species of Heteroptera, new to the Polish fauna]. *Holcocranum saturejae* (Kolenati, 1845) is a species widely distributed throughout the Palaearctic region. It has also been reported from the United States, Canada, Argentina, and tropical regions of Africa. The note presents the first records of the *H. saturejae* in Poland. Until now, the species has not been officially documented in the country; the only prior mention was an unverified observation posted on an internet portal.

Key words: faunistics, new record, true bugs, Poland, Lower Silesia.

Wstęp

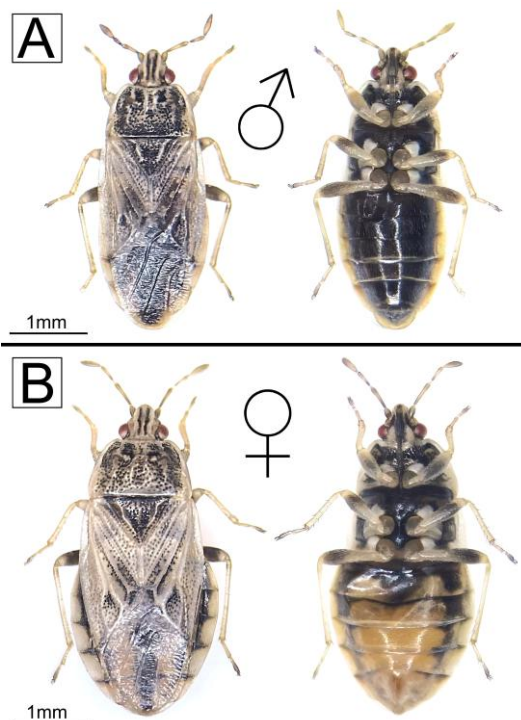
Holcocranum saturejae (Kolenati, 1845) (Ryc. 1) jest gatunkiem szeroko rozprzestrzenionym w regionie palearktycznym, znanym z Europy, Afryki i zachodniej Azji (Dorow i Schneider 2021). Zawleczony został także do Stanów Zjednoczonych (Hoffman i Slater 1995), Kanady (Larson i Scudder 2018), Argentyny (Carpintero i in. 2021) oraz tropikalnych regionów Afryki (Ghana, Nigeria, Czad i Tanzania) (Hoffman i Slater 1995).

Holcocranum saturejae należy do rodziny Artheneidae Stål, 1872, która dotychczas na terenie Polski była reprezentowana tylko przez jeden gatunek, *Chilacis typhae* (Perris, 1857).

Oba gatunki można łatwo od siebie odróżnić na podstawie układu pasków na głowie, które u *H. saturejae* są równoległe i wyraźnie rozdzielone (Ryc. 2A), natomiast u *C. typhae* zbiegają się między oczami (Ryc. 2C). Istotną cechą diagnostyczną jest również długość rostrum, które u *H. saturejae* sięga jedynie do bioder pierwszej pary odnóży (Ryc. 2B), podczas gdy u *C. typhae* jest wyraźnie dłuższe i sięga do śródpiersia (Ryc. 2D) (Larson i Scudder 2018).

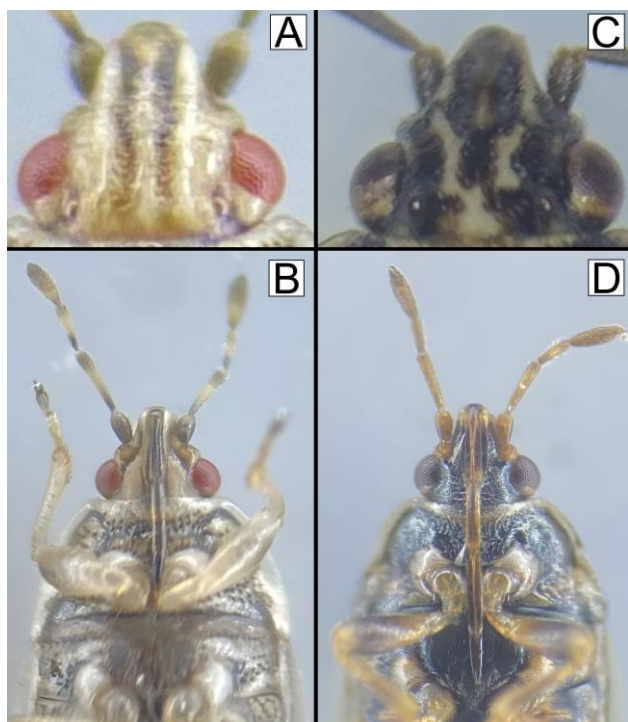
Holcocranum saturejae związany jest przede wszystkim z różnymi gatunkami pałki wodnej (*Typha* sp.), wierzbami (*Salix* sp.) i trzciną pospolitą (*Phragmites australis* (Cav.) Trin. ex Steud.) (Péricart 1998; Dorow i Schneider 2021). W Europie i Azji *H. saturejae* hibernuje jako postać dorosła

w ściółce w pobliżu wody, pod korą, w gniazdach ptaków, a także w kolbach pałki wodnej (Hoffman i Slater 1995; Péricart 1998; Dorow i Schneider 2021).

Ryc. 1. *Holcocranum saturejae* (Kolenati, 1845): A – samiec, B – samica (fot. G. Lewek) [**Fig. 1.** *Holcocranum saturejae* (Kolenati, 1845): A – male, B – female (photo by G. Lewek)].

Gatunek ten dotychczas nie był oficjalnie podawany z naszego kraju. Jedyna wzmianka o jego występowaniu w Polsce dotyczy obserwacji z Warszawy (kwadrat UTM: EC07), a dane te zostały umieszczone na portalu internetowym (Insektarium.net 2025).

Ryc. 2. Różnice morfologiczne pomiędzy *Holcocranum saturejæ* (A – głowa, B – rostrum) oraz *Chilacis typhæ* (C – głowa, D – rostrum) (fot. G. Lewek) [**Fig. 2.** Morphological differences between *Holcocranum saturejæ* (A – head, B – labium) and *Chilacis typhæ* (C – head, D – labium) (photo by G. Lewek)].

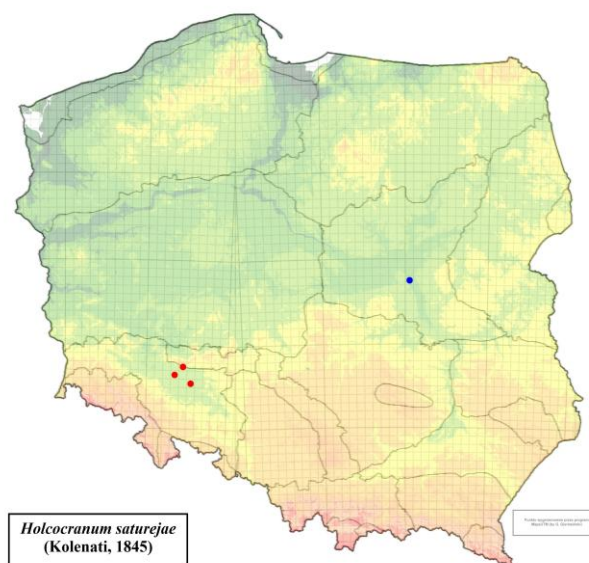
Wyniki

Poniżej przedstawiono pierwsze stanowiska *H. saturejæ* z Polski (Ryc. 3). Oznaczeń dokonano na podstawie prac Péricarta (1998) oraz Larsona i Scuddera (2018). Nazwę krainy wzięto za Katalogiem Fauny Polski (Burakowski i in. 1986).

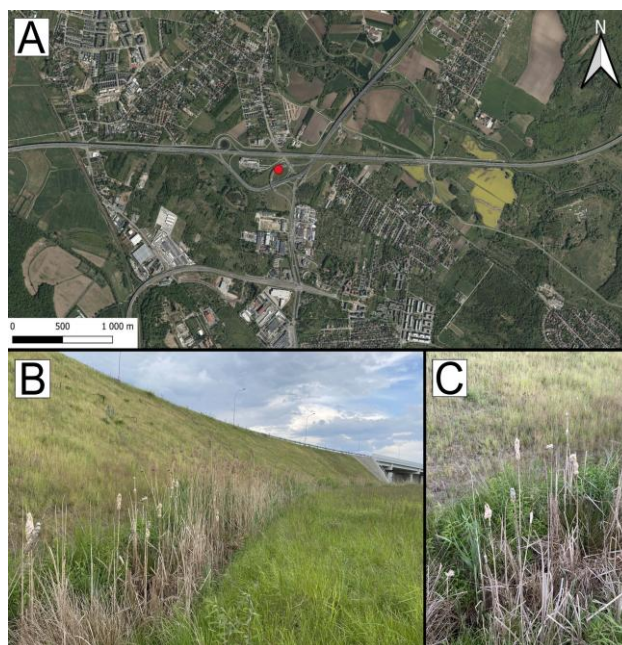
Śląsk Dolny

- Wrocław-Fabryczna, osiedle Pilczyce, zbiornik wodny na terenie stadionu [UTM: XS36, GPS: 51.144046 N, 16.947420 E], 21.05.2025, 1 ex. na tegorocznej kolbie pałki wodnej, leg. & det. G. Lewek & M. Kadej.
- Wrocław-Psie Pole, osiedle Widawa, rów pod nasypem autostradowym [UTM: XS47, GPS: 51.166270 N, 17.025359 E] (Ryc. 4A-B), 21.05.2025, 7♂♂, 7♀♀ oraz kilkadziesiąt nimf strząśniętych z zeszłorocznych kolb pałki wodnej (Ryc. 4C) zabezpieczono jedynie dojrzałe osobniki, leg. G. Lewek, det. G. Lewek & M. Kadej, ver. G. Gierlasiński.
- Siechnice, staw koło obwodnicy [UTM: XS55, GPS: 51.040709 N, 17.142792 E] (Ryc. 4A-B),

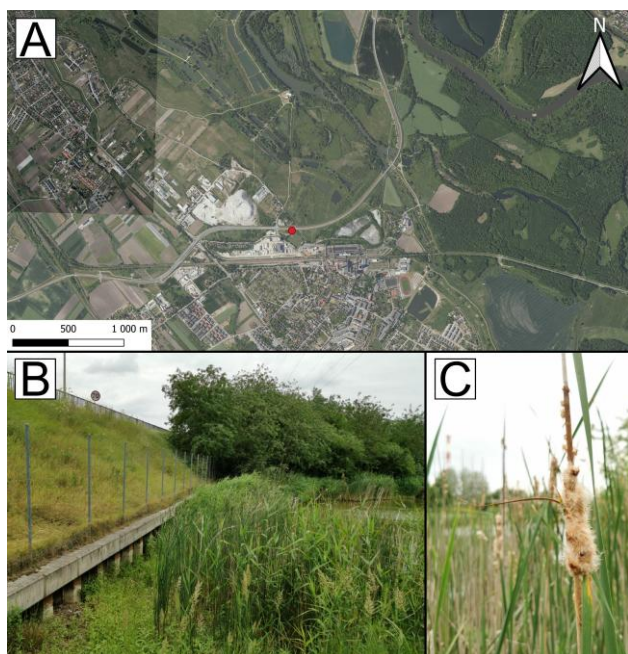
26-27.06.2025, obserwowane ponad 10 exx. na zeszłorocznych kolbach pałki wodnej (Ryc. 5C), złowiono 8 exx., leg. D. Rutkowski, det. G. Lewek & M. Kadej.

Ryc. 3. *Holcocranum saturejæ* w Polsce (niebieski punkt – stanowisko z Warszawy, czerwone – nowe dane; mapa wygenerowana niekomercyjnym programem Mapa UTM, Gierlasiński 2025) [**Fig. 3.** *Holcocranum saturejæ* in Poland (blue point – record from Warsaw, red – new records; map generated by the non-commercial Mapa UTM program, Gierlasiński 2025)].

Ryc. 4. A: Miejsce obserwacji *Holcocranum saturejæ* Wrocław-Psie Pole, osiedle Widawa – czerwona kropka (mapa wykonana przy pomocy programu QGIS Development Team 2024), B: stanowisko gatunku (fot. G. Lewek), C: kolby pałki wodnej – siedlisko *H. saturejæ* (fot. G. Lewek) [**Fig. 4.** A: Place of observation in Wrocław – red dot (map made in the QGIS Development Team 2024), B: habitat of the species (photo by G. Lewek), C: flowering spikes of *Typha* sp. – habitat of *H. saturejæ* (photo by G. Lewek)].

Ryc. 5. A: Miejsce obserwacji, Siechnice ad Wrocław – czerwona kropka (mapa wykonana przy pomocy programu QGIS Development Team 2024), B: stanowisko gatunku (fot. D. Rutkowski), C: kolby pałki wodnej – siedlisko *H. saturejæ* (fot. D. Rutkowski) [**Fig. 5.** A: Place of observation in Siechnice ad Wrocław: red dot (map made in the QGIS Development Team 2024), B: habitat of the species (photo by D. Rutkowski), C: flowering spikes of *Typha* sp.: habitat of *H. saturejæ* (photo by D. Rutkowski)].

Ryc. 6. Dwa osobniki *H. saturejæ* zaobserwowane w kolbie pałki wodnej na stanowisku Siechnice ad Wrocław (fot. D. Rutkowski) [**Fig. 6.** Two specimens of *H. saturejæ* observed in the flowering spikes of *Typha* sp. at the site of Siechnice ad Wrocław (photo by D. Rutkowski)].

Podsumowanie

Obserwacje z Wrocławia i z Siechnic wskazują, że *H. saturejæ* zasiedla miejsca z udziałem pałki wodnej w pobliżu dróg. Zaobserwowane podczas otrząsania zeszłorocznych kolb pałki wodnej nimfy tych pluskwiaków na stanowisku Wrocław-Psie Pole oraz osiedle Widawa, wskazują na zachodzący tam pełny cykl rozwojowy. Mając zaś na uwadze odległość pomiędzy stanowiskiem z Warszawy, a stanowiskami przedstawionymi w niniejszej pracy, należy spodziewać się kolejnych obserwacji tych pluskwiaków w innych rejonach Polski.

Piśmiennictwo – References

- Burakowski B., Mroczkowski M., Stefańska J. 1986. Chrząszcze Coleoptera Cucujoidea, cz. 1, *Katalog Fauny Polski* **23** (12): 1–266.
- Carpintero D.L., de Magistris A.A., Faúndez E.I. 2021. Primer registro para el Neotrópico de la familia Artheneidae Stål, 1872 (Heteroptera: Lygaeoidea), con la especie *Holcocranum saturejæ* (Kolenati, 1845) introducida en Argentina. *Revista Chilena de Entomología* **47** (2): 311–318.
- Dorow W.H.O., Schneider A. 2021. Erste Nachweise von *Holcocranum saturejæ* (Kolenati, 1845) (Heteroptera: Artheneidae) in Hessen. *Heteropteron* **61**: 27–29.
- Gierlasiński G. 2025. MapaUTM v.6. <http://www.heteroptera.us.edu.pl/>; (dostęp: 10.06.2025).
- Hoffman R.L., Slater, J.A. 1995. *Holcocranum saturejæ*, a Palearctic Cattail Bug Established in Eastern United States and Tropical Africa (Heteroptera: Lygaeidae: Artheneinae). *Banisteria* **5**: 12–15.
- Insektarium.net 2025. *Holcocranum saturejæ*, <https://insektarium.net/hemiptera/holcocranum-saturejæ/>; (dostęp 22.06.2025).
- Larson D.J., Scudder G.G.E. 2018. Seed Bugs and their allies (Hemiptera: Heteroptera: Lygaeoidea) of the Canadian Prairie Provinces. *Canadian Journal of Arthropod Identification* **34**: 1–174.
- Péricart J. 1998. Hémiptères Lygaeidae Euro-Méditerranéens. vol. 1. *Faune de France* **84A**: 410–411.
- QGIS Development Team. 2024. QGIS Geographic Information System. Open-Source Geospatial Foundation Project. <http://qgis.osgeo.org> (dostęp: 10.06.2025).

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

SUMMARY

***Holcocranum saturejae* (Kolenati, 1845) Heteroptera: Artheneidae) – a species of Heteroptera, new to the Polish fauna.**

Holcocranum saturejae (Kolenati, 1845), a species from the family Artheneidae, is widely distributed across the Palaearctic region and has also been introduced to North America, South America, and tropical Africa. Until now, it had not been officially recorded in Poland, with only one unverified observation from Warsaw. This paper presents the first confirmed records of *H. saturejae* in Poland, specifically from Wrocław (Pilczyce and Widawa districts) and Siechnice. The species was found in habitats dominated by cattail (*Typha* spp.), often near roads and water bodies. Observations included both adults and nymphs, indicating a complete developmental cycle at the Widawa site. The species can be distinguished from the only other Polish representative of Artheneidae, *Chilacis typhae*, by parallel head stripes (vs. converging in *C. typhae*) and a shorter rostrum reaching only the forelegs (vs. reaching the mesosternum in *C. typhae*). Given the distance between the Warsaw and Lower Silesian sites, further expansion and observations of *H. saturejae* in Poland are expected.

Otrzymano (received): 27 July 2025

Zaakceptowano (accepted): 7 October 2025